

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МІНІСТЕРСТВО АГРАРНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПРОДОВОЛЬСТВА
УКРАЇНИ
ЛЬВІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ЕКОНОМІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

КАФЕДРА ЕКОНОМІКИ ПІДПРИЄМСТВА

ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ
ПІДПРИЄМСТВ

МАТЕРІАЛИ

II міжнародної науково-практичної інтернет-конференції

(23-28 травня 2013 року)

Львів 2013

Ефективність функціонування сільськогосподарських підприємств / Матеріали II міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (23-28 травня 2013р). – Львів:ЛНАУ, 2013. - 236 с.

Автори опублікованих матеріалів несуть особисту відповідальність за точність наведених фактів, цитат, власних імен, статистичних матеріалів та інших відомостей.

Редакційна колегія:

Снітинський В.В. – д.б.н., професор, академік НААН., ректор Львівського національного аграрного університету.

Лопушняк В.І. – к.с.-г.н., в.о. професора, проректор з наукової роботи Львівського національного аграрного університету

Березівський П.С. – д.е.н., професор, декан економічного факультету, завідувач кафедри менеджменту імені Є.Храпливого Львівського національного аграрного університету

Черевко Г.В. – д.е.н., професор, завідувач кафедри економіки підприємства Львівського національного аграрного університету

Відповідальний за випуск, комп'ютерна верстка, технічний редактор – к.е.н., доцент кафедри економіки підприємства **Шимечко Г.І.**

© Львівський національний аграрний університет, 2013

© Автори статей, 2013

З М І С Т
ТЕОРЕТИЧНІ І ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ
ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ
РІЗНИХ ТИПІВ
ТА ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ФОРМ

Березівський П. С. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СІЛЬСЬКОЇ КООПЕРАЦІЇ	10
Черевко Г.В. ДИВЕРСИФІКАЦІЙНО-ДУАЛІЗАЦІЙНІ ПРОЦЕСИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ЕКОНОМІЧНИХ ФОРМ ГОСПОДАРЮВАННЯ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	12
Андрєєва Л.О. ТЕОРЕТИЧНІ АСПЕКТИ ЕФЕКТИВНОСТІ МАРКЕТИНГОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	14
Ахметова Ж.Т. Серикбаева А.Д. ВИТАМИННИЙ СОСТАВ ВЕРБЛЮЖЬЕГО МОЛОКА	17
Ахметова Ж.Т. ПОКАЗАТЕЛИ НЕДОБРОКАЧЕСТВЕННЫХ ПИЩЕВЫХ ПРОДУКТОВ, ОПАСНЫХ ДЛЯ ЗДОРОВЬЯ ЧЕЛОВЕКА	20
Ахметова Ж.Т. СОВРЕМЕННЫЕ МЕТОДЫ ИССЛЕДОВАНИЯ ПИЩЕВЫХ ПРОДУКТОВ	23
Бурлака О. П. ШЛЯХИ СКОРОЧЕННЯ ВИТРАТ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОМУ ПІДПРИЄМСТВІ	25
Гавука І. С. РОЗВИТОК ВИРОБНИЦТВА СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ ПІД ВПЛИВОМ ЇЇ РОЗРАТКОВОСТІ	28
Гаркавий В.В. ЗАЛЕЖНІСТЬ ЕКОНОМІЧНОГО СТАНУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ВІД РЕЗУЛЬТАТИВНОСТІ ЇЇ ДІЯЛЬНОСТІ	31
Гой Н.В. ЗБАЛАНСОВАНА СИСТЕМА ПОКАЗНИКІВ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЕКОНОМІЧНОГО МОНІТОРИНГУ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ІЗ ПЕРЕРОБКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	34
Горогоцька Н.І. ЕТАПИ ВПРОВАДЖЕННЯ ДИВЕРСИФІКАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА	37
Жарылкасын Ж.К. ИННОВАЦИОННЫЕ ПРОЦЕССЫ В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ РЕСПУБЛИКИ КАЗАХСТАН	40

Жарылкасын Ж.К. РАЗВИТИЕ АГРАРНОГО СЕКТОРА КАЗАХСТАНА В УСЛОВИЯХ МЕЖДУНАРОДНОЙ ИНТЕГРАЦИИ	44
Жарылкасын Ж.К., СОВРЕМЕННОЕ СОСТОЯНИЕ И ПРОБЛЕМЫ СЕЛЬСКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПРОИЗВОДСТВА В КАЗАХСТАНЕ	48
Жарылкасын Ж.К. ТЕОРЕТИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ЭКСПОРТНОГО ПОТЕНЦИАЛА АГРОПРОМЫШЛЕННОГО КОМПЛЕКСА РК	51
Івкін Ю. В. СТРАТЕГІЧНИЙ РОЗВИТОК ЗЕД АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	55
Лебеденко О.В. ПРОБЛЕМИ ІНВЕСТИЦІЙНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ	58
Литвинов А.І. ЛЮДСЬКИЙ КАПІТАЛ В СИСТЕМІ ЕКОНОМІЧНОГО ВІДТВОРЕННЯ	61
Миронова О.О. ПРОЦЕСНО-ОРІЄНТОВАНА СИСТЕМА УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	64
Миронова Р.М. ІНФОРМАЦІЙНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЕФЕКТИНОГО УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	67
Неміш Ю.В. УПРАВЛІННЯ ОСНОВНИМИ ЗАСОБАМИ НА ПІДПРИЄМСТВАХ ІЗ ПЕРЕРОБКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОЇ ПРОДІКЦІЇ	70
Подлужна Н.О. ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ УПРАВЛІННЯ ЗНАННЯМИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	73
Черевко Д.Г. КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНІСТЬ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ПІДПРИЄМСТВА	76
Черевко І.В. ГОСПОДАРСТВА НАСЕЛЕННЯ У РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІЙ	77
Шимечко Г.І. МЕТОДИКА ДОСЛІДЖЕННЯ ТА ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ АГРОТУРИСТИЧНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ	79
Якубів В.М. ЕКОЛОГІЧНИЙ МЕНЕДЖМЕНТ В СИСТЕМІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	81

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА РОСЛИННИЦЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Кондратюк Н.В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА СОНЯШНИКУ В ХАРКІВСЬКІЙ ОБЛАСТІ	83
Кучер А. В. ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНТЕНСИФІКАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА ГРЕЧКИ	86
Панасенко Г.В. ЕКОНОМІЧНА ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОЩУВАННЯ КАЛИНИ	89

ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ТВАРИННИЦЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ

Батир Р.Ю. ПРОДУКТИВНІСТЬ КОРІВ В УМОВАХ РІЗНИХ РЕЖИМІВ ДОЇННЯ	92
Василина О.Р. Зеліско Н.Б. ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИРОБНИЦТВА ТВАРИННИЦЬКОЇ ПРОДУКЦІЇ	95
Кучер Л. Ю. ЗОНАЛЬНИЙ АСПЕКТ РОЗВИТКУ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА	98
Мазана Т.В. Ткаченко В.П. СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА	101
Мерчанський В.В. НАПРЯМКИ ЕФЕКТИВНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ ГАЛУЗІ МОЛОЧНОГО СКОТАРСТВА	104
Чуйко Н.В. Литвинова О.М. ШЛЯХИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ТВАРИННИЦТВА В СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ ХАРКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	107
Шавалюк О.І. ЕФЕКТИВНІСТЬ ФУНКЦІОНУВАННЯ ГАЛУЗІ СВИНАРСТВА	110

ЕФЕКТИВНІСТЬ ЕКОНОМІЧНИХ ВІДНОСИН МІЖ ПІДПРИЄМСТВАМИ РІЗНИХ СФЕР АПК

Воловик І.А. ФОРМУВАННЯ СТІЙКИХ ЗВ'ЯЗКІВ В СИСТЕМІ АГРОБІЗНЕСУ: СВІТОВИЙ ДОСВІД	113
Баймуратова Г.К. ГЕНДЕРНИЙ АНАЛІЗ БЕДНОСТІ	116
Баймуратова Г.К. РОЛЬ ЖЕНЩИН В СЕЛЬСЬКОМУ ХОЗЯЙСТВЕ	119

Баймуратова Г.К. РОЛЬ ЖЕНЩИН И МУЖЧИН В СЕЛЬСКОМ ХОЗЯЙСТВЕ	121
Баймуратова Г.К. ПОСЛЕДСТВИЯ ВСТУПЛЕНИЯ КАЗАХСТАНА В ВТО ДЛЯ ЕГО НАЦИОНАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКИ	124
Заліщук О.А ПРОБЛЕМИ ТРАНСПОРТНОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	127
Колодій М.В. ОСОБЛИВОСТІ ІННОВАЦІЙ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ УКРАЇНИ	130
Клецко В.О. СИСТЕМА РОЗРАХУНКІВ ПО ЗОВНІШНЬОТОРГОВЕЛЬНИХ ОПЕРАЦІЯХ АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	132
Попова А. М. УПРАВЛІННЯ РЕАЛІЗАЦІЇ ПРОДУКЦІЇ НА ПІДПРИЄМСТВІ	135
Фетько І.В ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНА ДІЯЛЬНІСТЬ ТА ЇЇ РОЛЬ У РОЗВИТКУ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	137
Якунічева А.Ю. АНАЛІЗ СТАНУ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ДОРАДЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В КОНТЕКСТІ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	141
Янишин Я. С. Тимофіїв Т. Ю. РОЗВИТОК ІНТЕГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ ЯК ЗАСІБ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ МОЛОКОПРОДУКТОВОГО ПІДКОМПЛЕКСУ АПК	145

***ЕФЕКТИВНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ***

Бондарчук В.В СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ РОЗВИТКУ АПК	148
Ганич О ДЕРЖАВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ У ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНІЙ ДІЯЛЬНОСТІ	151
Колодійчук В.А. Колодійчук І.А. ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА СТИМУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА МОЛОКА У ГІРСЬКИХ РАЙОНАХ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ	154

Первусяк Н.И.	
Шумаева Е.А	
ОСОБЕННОСТИ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОДДЕРЖКИ АГРОПРОМЫШЛЕННОГО СЕКТОРА В ЗАРУБЕЖНЫХ СТРАНАХ	159
Притула Х.М.	
ФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ В ПРОЦЕСІ РЕАЛІЗАЦІЇ ЄВРОПЕЙСЬКОЇ ПОЛІТИКИ СІЛЬСЬКОГО РОЗВИТКУ	162
Тимоць М.В.	
БЮДЖЕТНЕ ФІНАНСУВАННЯ ЯК НАПРЯМ ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ АГРАРНОГО СЕКТОРУ	165
Шарнопольська О.М.	
Групський О.О	
ДЕРЖАВНІ ПЕРЕДУМОВИ ІНТЕГРАЦІЙНОЇ СТРАТЕГІЇ УПРАВЛІННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ПІДПРИЄМСТВАМИ	168
Шевченко Н.О	
Сичова М. О	
НЕОБХІДНІСТЬ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ АГРАРНОГО РИНКУ УКРАЇНИ	171
Щурик М.В.	
УДОСКОНАЛЕННЯ НАПРЯМІВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ В АГРАРНОМУ СЕКТОРІ	174

***ЕФЕКТИВНІСТЬ МЕХАНІЗАЦІЇ ВИРОБНИЧИХ ПРОЦЕСІВ У
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВАХ***

Дон Н.Л.	
ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ МАЛОЇ ВІТРОЕНЕРГЕТИКИ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	178

***ЕФЕКТИВНІСТЬ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ
СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ***

Бурлака О. А.	
Бурлака О. П.	
ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРАЦІ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ	181
Васюренко Л.В.	
ІНТЕНСИФІКАЦІЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В СУЧАСНИХ УМОВАХ	184
Грицаєнко Г.І	
ЕФЕКТИВНІСТЬ ІНВЕСТИЦІЙ У СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКІ ПІДПРИЄМСТВА	187

Грицаєнко М.І. ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНІЙ СФЕРІ	189
Досин О.М. ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД ДЕРЖАВНОГО РЕГУЛЮВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА	192
Іваницька Г.Б. АКТИВІЗАЦІЯ ІНВЕСТИЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В АПК	195
Захарова О.В. ХАРАКТЕРИСТИКА СЕЛЬСЬКОХОЗЯЙСТВЕННОГО ПОТЕНЦІАЛА ДОНЕЦЬКОЇ ОБЛАСТИ	197
Карасьов О.П. ПРОБЛЕМИ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ВИРОБНИЦТВА В УКРАЇНІ	200
Клочко В.М. ПРОБЛЕМИ ТА ЕФЕКТИВНІСТЬ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА УКРАЇНИ	202
Ключенко А.В. ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ ПРИРОДНИХ РЕСУРСІВ АГРАРНОГО СЕКТОРУ ШЛЯХОМ РОЗВИТКУ РЕКРЕАЦІЇ	205
Перевозчикова Н. О. НАПРЯМИ ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ВИКОРИСТАННЯ РЕСУРСІВ У СІЛЬСЬКОМУ ГОСПОДАРСТВІ	208
Руліцька К.М. ПРОГНОЗНІ ПАРАМЕТРИ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТИ	211
Стецька І. ДО ПИТАННЯ УДОСКОНАЛЕННЯ ВИКОРИСТАННЯ ЛІСОГОСПОДАРСЬКИХ ЗЕМЕЛЬ У АГРАРНОМУ СЕКТОРІ	214
Соловцова О.П. Шумаєва О.О. ЩОДО ПИТАННЯ ПРОДАЖУ ЗЕМЕЛЬ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКОГО ПРИЗНАЧЕННЯ	217
Федоров С.В. ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ОРГАНІЗАЦІЇ ЕКСПОРТНО-ІМПОРТНИХ ОПЕРАЦІЙ В АГРАРНИХ ПІДПРИЄМСТВ	220
Чеверда Н.М. ДО ПИТАННЯ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ ВИКОРИСТАННЯ ЗЕМЕЛЬНИХ ДІЛЯНОК ДОМОГОСПОДАРСТВАМИ КАРПАТСЬКОГО МАКРОРЕГІОНУ	223
Тебенко В.М. ІНВЕСТИЦІЙНА ПРИВАБЛИВІСТЬ РЕГІОНУ	226

Шолудько О.В.	
Садура О.Б.	
ВИКОРИСТАННЯ ОСНОВНИХ МЕТОДІВ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ФУНКЦІОНУВАННЯ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	229
Юшкевич О.О	
ЕФЕКТИВНІСТЬ СЕРТИФІКАЦІЇ ВИРОБНИЦТВА В РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	232
Якубів Р.Д.	
РЕГІОНАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ФОРМУВАННЯ ТА ВИКОРИСТАННЯ ПЕРСОНАЛУ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИХ ПІДПРИЄМСТВ	235

Грицаєнко М.І., аспірант
Таврійський державний агротехнологічний університет
м. Мелітополь

ЕФЕКТИВНІСТЬ ІННОВАЦІЙ В АГРАРНІЙ СФЕРІ

Застосування інновацій в аграрній сфері забезпечує стійке економічне зростання, підвищує виробничий та соціальний розвиток суспільства, гарантує економічну безпеку та стабільність. Інноваційна діяльність в агропромисловому комплексі відкриває можливості для подальшого вдосконалення виробництва, розвитку сільських територій, наростання обсягів продажу товарів й одержання високих прибутків, що обумовлює актуальність проблеми ефективності інновацій в аграрній сфері.

Теоретико-методологічні засади ефективності розмежовують поняття ефекту й ефективності, розуміючи під першим результат заходу, а під другим – співвідношення ефекту і витрат, що його викликали.

Ефект (від лат. effectus – виконання, дія) означає результат, наслідок певних причин, дій. Ефект може вимірюватися в матеріальному, соціальному, грошовому вираженнях. У тому випадку, коли результати отримують грошову оцінку, говорять про економічний ефект.

Ефектом характеризується будь-яка взаємодія, яка дає результат. Проте ефект і ефективність не збігаються. Ефективність властива не будь-якій взаємодії, а лише цілеспрямованій, тому ця категорія має управлінський характер і відображає перш за все ступінь досягнення мети.

Проаналізувавши думку вчених щодо сутності категорії «ефективність», можемо сказати, що переважає точка зору, згідно з якою ефективність – це відношення результатів до витрат (ресурсів), тобто так зване «традиційне» визначення.

Є науковці, які ототожнюють категорії «результативності» та «ефективності». Так, наприклад, Бухалков М.І. визначає, що: «Ефективність – це співвідношення ефекту (результату) і витрат (ресурсів), що зумовили цей ефект» [1, с. 341]. Звернувши увагу на твердження, які наведені у стандарті ISO 9000:200 п.3.2.14-3.2.15 [3] визначимо, що ефективність – це співвідношення між досягнутими результатами та використанням ресурсів; результативність – це ступінь реалізації запланованої діяльності і запланованих результатів.

Досить часто економісти до категорій «ефективність», «результативність» прирівнюють «продуктивність». Але, на нашу думку, це є недоречним. Безумовно, головною ознакою кожної з цих категорій є те, що вони відображають підсумок (бажано позитивний), який показує відношення результату до витрачених ресурсів. Головною відмінністю всіх цих понять, на наш погляд, є ступінь та повнота (за різними напрямками) досягнення цілей діяльності.

Необхідність оцінки різноманітних видів ефективності інноваційної діяльності та вдосконалення форм і методів такої оцінки для практичної розробки інноваційних проектів та програм потребує вдосконалення критеріїв такої оцінки та приведення їх у відповідність до вимог інвесторів та державних органів. У навчальній і науковій літературі розгляду понять «ефект» та «ефективність» інноваційної діяльності приділяється значна увага.

Враховуючи широкий спектр застосування, інноваційна діяльність може мати різні види ефектів, їх класифікація повинна відображати багатоаспектність та різноманітність функцій відповідної сфери діяльності. Так, інноваційна діяльність в аграрній сфері створює наступні ефекти:

- економічний (перевищення доходу від виробництва над витратами на нього);
- соціальний (покращення умов життя, ступінь соціального розвитку);
- екологічний (збереження екологічної обстановки і забезпечення населення екологічно безпечними продуктами харчування);

- технічний (підвищення науково-технічного рівня виробництва); технологічний (ступінь використання ресурсів);
- комерційний (економія за рахунок скорочення часу виходу товару на ринок);
- бюджетний (вплив результатів інноваційної діяльності на доходи і витрати відповідного (державного, регіонального або місцевого) бюджету).

Безумовно, наведену класифікацію видів ефектів можна доповнювати, виділяючи в межах конкретного виду різновиди в залежності від мети та завдань дослідження. На їх основі необхідно будувати критерії та показники, які повинні свідчити про ефективну інноваційну діяльність на рівні підприємства, галузі або країни, а також надавати можливість на основі отриманих результатів прогнозувати цю діяльність у наступних періодах.

Таким чином, при вивченні ефективності інноваційної діяльності необхідно розрізняти поняття «ефекту» та «ефективності»; визначати види ефектів, які створюються у відповідній сфері діяльності; використовувати класифікацію ефектів для побудови системи критеріїв та показників ефективності інноваційної діяльності.

Література

1. Бухалков, М.И. Внутрифирменное планирование: Учебник. / М.И. Бухалков. – 2-е изд. – М.: ИНФРА-М, 2001. – 400 с.
2. Дацій, О.І. Розвиток інноваційної діяльності в агропромисловому виробництві України / Дацій О.І. – К.: ННЦ ІАЕ, 2004. – 428 с.
3. ДСТУ ISO 9000:2001 (ISO 9000:2000, IDT). Системи управління якістю. [Електронний ресурс] Основні положення та словник / Державний стандарт України. – К.: Держстандарт України, 2001. – 40 с. – Режим доступу: <http://www.guds.gov.ua/document/>
4. Інноваційна діяльність в аграрній сфері: інституціональний аспект: монографія / [Саблук П.Т., Шпикуляк О.Г., Курило Л.І. та ін.] – К.: ННЦ ІАЕ, 2010. – 706 с.